

Till konstitutionsutskottet:
2021-01-19

Konstitutionsutskottet

Ink 2021-01-19

Dnr 1088-2020/21

Migrationsministrarnas hantering av ett regeringsärende om migration

Bakgrund

Asylinvandringen till Sverige har varit oproportionerligt hög även efter åtstramningarna år 2015. Antalet asylansökningar i Sverige uppgick under 2019 till knappt 22 000. År 2020 var antal asylansökningar färre, cirka 13 000. De lägre nivåer av asylansökningar och illegala gränspassager över EU:s yttre gräns som noterats under 2020 kopplas av såväl Migrationsverkets generaldirektör som europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån Frontex till coronapandemin. Ansökningarna kan därför antas återgå till höga nivåer när pandemin är över.

Tillsammans med familjeåterförening är den asylrelaterad invandring på ohållbart höga nivåer, sett till Sveriges mottagningskapacitet och integrationsförmåga. Det var mot den bakgrunden Moderaterna reserverade sig mot flera av den parlamentariskt sammansatta kommittén om migrationspolitikens (Migrationskommittén) förslag i betänkandet "En långsiktigt hållbar migrationspolitik". Det stora problemet med Migrationskommitténs förslag är att invandringen till Sverige skulle ligga kvar på samma höga nivå som idag - trots de uppenbara integrationsproblem vi står inför.

Regeringens kompletterande promemoria till betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)

Trots omständigheterna aviserade regeringen, i samband med att Migrationskommitténs betänkande remitterades, kompletterande förslag. Förslagen presenterades i Kompletterande promemoria till betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). Förslagen skulle göra regelverket ännu mer generöst för framtida invandring till Sverige.

Den 4 december 2020, några dagar innan remisstiden löpte ut för betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54), remitterades den kompletterande promemorian. Remisstiden sattes till den 10 januari 2021 och omfattade därmed ett antal helgdagar.

Den kompletterande promemorian innehåller bl.a. förslag rörande humanitära skäl som fråntar bestämmelsen dess karaktär av undantagsbestämmelse. Den kommer leda till ett ökat antal beviljade uppehållstillstånd. Den kan också innebära ökade incitament för människor att använda irreguljära vägar till Sverige samt för vissa personer med gällande utvisningsbeslut att hålla sig kvar i landet. Sådana betydande lagförändringar behöver ges en remisstid som ger remissinstanserna en reell möjlighet att överväga förslagen.

När remisstiden löpte ut var det ca 64 % av remissinstanserna som hade besvarat remissen. Flera remissinstanser har påtalat remisstidens längd. Göteborgs Stad har i sitt svar betonat att staden inte kunnat behandla remissen politiskt och Helsingborgs stad har avstått från att lämna yttrande med hänvisning till den mycket korta remisstiden. Även av Vetlanda kommuns remissvar framgår att det på grund av den korta tid som avsatts för remissen inte funnits möjlighet för kommunstyrelsen att behandla frågan. Därtill har flera remissinstanser som lämnat in svar valt att avstå från att yttra sig i sak.

Oaktat effekterna av förslagen är konsekvensavsnittet kort. Slutsatsen är att förslagen i promemorian inte förändrar Migrationskommitténs bedömning att förslagen sammantaget leder till att de samlade statliga kostnaderna blir lägre jämfört med vad som skulle gälla vid en återgång till utlänningslagens regler. Kritik mot konsekvensanalysen framkommer bl.a. i remissvar från Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Det finns anledning för konstitutionsutskottet att granska om regeringens beredning av den kompletterande promemorian, samt de konsekvensanalyser som gjorts i den, varit godtagbara.

Om beredningskravet

Av 7 kap. 2 § regeringsformen följer det så kallade beredningskravet som innebär att regeringen vid beredningen av ärenden ska inhämta upplysningar och yttranden från berörda myndigheter, kommuner samt andra sammanslutningar och enskilda. I Statsrådsberedningens skrift Propositionshandboken (Ds 1997:1) beskrivs beredningskravet ytterligare. Där framgår bland annat att remisstiden normalt ska vara tre månader, men att det förekommer att särskilda skäl påkallar en förkortad remisstid. Det rör sig dock om undantagssituationer, till exempel när Sverige befinner sig i en krissituation (jfr Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU20). Konstitutionsutskottet har bland annat framhållit att remisstiderna bör vara så "väl tilltagna att remissinstanserna ges en reell möjlighet att överväga förslagen" (se konstitutionsutskottets uttalanden i betänkandena 2018/19:KU20 och 2017/18:KU9).

Det saknas, såvitt framkommit, skäl för att de kompletterande förslag som regeringen lagt fram inte remitterats på sedvanligt sätt.

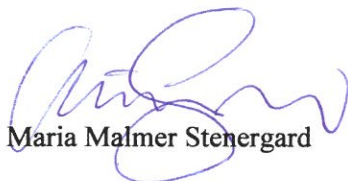
Om kravet på konsekvensanalys

Migrationspolitiken och dess utfall påverkar många myndigheter, kommuner och enskilda. Därför är det extra viktigt med väl genomförda konsekvensanalyser inför migrationspolitiska beslut. Riksrevisionen har i en granskning från 2017 (RiR 2017:25) understrukt behov av "ekonomiska analyser, trovärdiga skattningar av antalet asylsökande samt beskrivningar av hur förslagen påverkar människor, myndigheter, kommuner och landsting". Med anledning av sin granskning rekommenderade Riksrevisionen Regeringskansliet att utveckla kvaliteten i konsekvensanalyserna. Något som regeringen ställt sig bakom (Skr. 2017/18:125).

Konsekvensanalyserna av de tillkommande förslag som regeringen remitterat genom den kompletterande promemorian är mycket kortfattade och saknar substans. Exempelvis saknas en tillräcklig uppskattning av de ekonomiska konsekvenserna såväl för staten som för kommuner och regioner. Inte heller finns det någon skattning och analys av hur förslagen påverkar antalet asylsökande och beviljade uppehållstillstånd. Det leder bland annat till att remissinstanserna ges sämre möjlighet att lämna kvalificerade synpunkter samt försvårar för de som berörs av förslagen att förbereda sig. Det sistnämnda påtalas också i exempelvis Sveriges Kommuner och Regioners remissvar.

Konstitutionsutskottet bör granska regeringens hantering av tillkommande förslag

Mot bakgrund av ovanstående begär jag att konstitutionsutskottet granskar regeringens och i synnerhet migrationsminister Morgan Johanssons hantering av ovan angivna ärende.

Maria Malmer Stenergård